

בעזרה"ת עיון תורני שכונת אגדת של תורה

גליון 618

בית הכנסת "עולי בבל" ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל רח"י יוסף חיים אור-יהודה ת"ו

פנתח האלה

בסוף פרשת בלק מסופר על חטאם של בני ישראל עם בנות מואב, ועל כך שזמרי בן סלוא חטא עם המדינית לעיני משה והעם, ואלוקים בתגובה התחיל לנגוף את העם. פינחס לא איבד עשתונות, קם והרג את זמרי והמדינית בחרב, והמגפה מיד נעצרה.

בתחילת פרשתנו - פרשת פנחס - אומר הקב"ה למשה "פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם, ולא כיליתי את בני ישראל בקנאתי". עקב מעשה זה: "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, והייתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם". פינחס מקבל את הכהונה. אם למישהו היה ספק האם מעשה פינחס חיובי או שלילי - הוא קיבל תשובה.

חכמים שואלים בתלמוד, מדוע התורה מזכירה שוב את ייחוסו של פינחס: "פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן", הרי כמה פסוקים קודם, בסוף פרשת בלק כתוב את שם אביו וסבו, מדוע התורה רואה צורך לחזור על כך בשנית? חכמים מבארים שהתורה רואה לנכון לייחסו בשנית אחר אהרון הכהן, להדגיש, שמעשה פינחס רצוי בפני הבורא, כשם שאיש אינו מפקפק בצדקתו של אהרון הכהן.

וכאן אשאל שאלה: מה אכפת לנו מי היה הסבא של פינחס? למה שלא נסתכל אובייקטיבית על מה שפינחס עשה? אם המעשה חיובי, עובדת סבו הרשע לא אמורה לעניין אותנו, ואם המעשה שלילי מה אכפת לנו שהוא מיוחס אחר אהרון? וכי זה שסבו היה צדיק אומר שמעשי פינחס חיוביים? כנראה שכן, חכמים מחפשים בכל מעשה את השורש, מה גרם לאותו מעשה להיעשות, ובשביל להתחקות אחר המעשה ראוי לנו לדעת מי היה הסבא...

פינחס שהרג את זמרי והמדינית, מהיכן נובעת תכונה זו? מדגישה התורה "פינחס בן אלעזר בן אהרון הכהן", סבו אהרון חי את כל חייו במסירות נפש עבור כלל ישראל, ותכונה זו באה לידי ביטוי אצל נכדו פינחס, שקם מול כולם, הרג את המדינית ועצר את המגפה... בואו נאמץ את הפרשה הזו חזק לליבנו, נשגן לעצמנו, שכשאנו מטפסים, היזע והמאמץ משתלם לא רק לנו, הכוחות שאנו משקיעים, הם חומרי הגלם שנותנים לילדנו את הכוח להעפיל אל הפסגה.

שבת שלום
שמשון אליעזר פוקס

רבי זלמן מוואלוז'ין, שהיה ידוע כבקי גדול בכל התורה כולה בעל פה, לימד את תלמידיו באחד הימים בבית מדרשו, כשבאמצע השיעור הוכרח לצאת לצורך כלשהו. תלמידיו נותרו על מקומם והמשיכו לשגן את תלמודם. לפתע נכנס למקום יהודי שנראה כעגלון ובטון בהול שאל: "היכן הרב?" התלמידים ענו שהרב יצא לכמה רגעים, אך אם יש לו שאלה בהלכה - ינסה לשאול אותם, ייתכן שגם הם יוכלו להשיב על שאלתו. "אני כהן, וברצוני לדעת האם לפי ההלכה מותר לי לקחת גרושה", שאל היהודי.

התלמידים השיבו לו במעט תרעומת שוודאי אסור לו, והעגלון יצא. מיד עם צאתו את החדר נתנו התלמידים קולם בשחוק. הן כל דרדק יהודי יודע שכהן אסור לשאת גרושה, מה ראה פתי זה לבוא לשאול את רבם שאלה כו?! עוד החיוך על שפתיים ורבי זלמן חזר לבית-המדרש. "לשמחה, מה זו עושה?" שאל את תלמידיו, והם בחיוך עליו סיפרו לו על העגלון שנכנס ושאל שאלה כה פשוטה. "רוץ מהר אחרי השואל", הורה רבי זלמן לתלמיד, "ואמור לו לשוב לכאן במחילה". התלמיד רץ אחרי העגלון ולאחר מספר דקות חזר עימו לבית המדרש. "רי יהודי", פנה רבי זלמן לעגלון, "ברצונך לקחת את הגרושה למקום קרוב או רחוק?"

העגלון הסביר בתמימות: "היא רצתה שאסיע אותה בעגלתי בתוך העיר, אבל היא גרושה ואני כהן - מותר לי לקחתה בעגלתי?". "לאחר ש"התיר" לו רבי זלמן לקחתה, והוא יצא מן המקום, נותרו התלמידים בפנים חפזות והבינו שלא שמעו כלל את שאלתו של העגלון. דבר זה בדיוק ביקש משה רבינו מאת ה': "איש אשר רוח בו" - שיבין ללב השואל וללבטיו טרם שיענה לו תשובה. שינסה לרדת לבין השיטין ולרחשי ליבו של העומד לפניו טרם שיחרוץ גורל.

זמני השבת
הדלקת נרות מוצאי שבת
8:34 7:29
נא לשמור על קדושת הגליון
אין לקרוא בשעת התפילה
9:03

אָהַל הַהִזְדוּשׁ

דינים השייכים ל"בין המצרים".

מיום שבעה עשר בתמוז ועד ראש חודש אב, נוהגים מעט מנהגי אבלות. ומיום ראש חודש אב, מוסיפים על מנהגים אלה עוד מנהגים אחרים. ולאחר מכן בשבוע שחל בו תשעה באב, נוהגים מנהגי אבלות נוספים.

ובשנה זו (תשפ"א) יחול יום תשעה באב ביום ראשון. ומאחר וכך, אין אנו נוהגים בשנה זו מנהגי אבלות המיוחדים לשבוע שחל בו תשעה באב. אך יש בזה חילוקים בין מנהגי הספרדים לאשכנזים כמו שנבאר. ואם ישלח ה' את משיח צדקינו לגאלינו, אז נדבר בעזרת ה' בדברי שמחה, כי פקודי ה' ישרים משמחי לב.

ברכת שהחיינו בימי בין המצרים

טוב להיזהר ולא לברך ברכת "שהחיינו" בימי בין המצרים, מליל שבעה עשר בתמוז ועד אחרי תשעה באב, על פרי חדש, או על בגד חדש. ויניח את הפרי או הבגד עד לאחר תשעה באב, ולא יאכלנו בלא לברך שהחיינו.

ומותר לקנות בגדים חדשים בימי בין המצרים, עד ראש חודש אב. אך אין ללבושם עד לאחר תשעה באב.

בשבתות שבתוך ימי בין המצרים מותר לברך שהחיינו על פרי חדש או על בגד חדש. ומכל מקום לאחר ראש חודש אב, נכון להחמיר שלא לברך שהחיינו על בגד חדש אפילו בשבת.

בגד שלא מברכים עליו שהחיינו, רשאי ללבוש.

אהל לחידוש

חידושים ופגנים לשולחן השבת

ישיבת מיר היתה מן הגדולות והחשובות שבמזרח אירופה לפני השואה, היחידה מהן שתלמידיה ניצלו כמעט כולם באורח פלאי, כאשר התגלגלו בנסיבות מופלאות לשנחאי שבסין. באותם ימי חירום של שהותם בגלות, הובל אחד מתלמידיה תלמיד בשם לייב בקשט לבית החולים, כשהוא סובל מאפנדציט במצב חירום קריטי. כשהוא נמצא במצב בין שמים לארץ. וכך סיפר לאחר מכן הרב לייב בקשט, בעת שחיי היו מוטלים על כף המאזנים, חלמתי שהינני עומד בפני בית דין של מעלה, המורכב משלושה גדולי ישראל שנפטרו בעת האחרונה. אחד מהם היה המחנך והמשגיח הנערץ של ישיבת מיר, רבי ירוחם ליוואויץ זצלה"ה.

בית הדין פנה לרבי ירוחם בהצהרה: אתה הרבי שלו, ולכן אתה אחראי עליו שאל אותו שאלה שעל פי תשובתה יקבע גורלו לחיים או ח"ו... ורבי ירוחם שאל את התלמיד החולה העומד לפני בית דין של מעלה: "אמור נא, מדוע למלאך יש רק תפקיד אחד, ואילו לבן אנוש תפקידים רבים?".

השיב הבחור לייב בשקט בחלומו: "הנחת היסוד אינה נכונה! גם לאדם יש רק תפקיד אחד, לקדש שם שמים בעולם. כל המטלות כלולות במטרה זו". לאור התשובה שמעידה על תפיסת חיים עמוקה, פסק בית הדין של מעלה את המשך חייו, ולימים כיהן אותו בחור כרב וראש ישיבה בדטרויט שבארה"ב. פנחס מקנא קנאת ה' – כשהוא הולך ודוקר את זמרי נשיא שבת שמעון ואת המדיינית, והקב"ה מעיד "בקנאו את קנאתי בתוכם". פנחס קנאי אמיתי ללא שום אינטרסים צדדיים. מה היה השורש האמיתי לקנאותו של פנחס?

יש קנאות הנובעת מקיצוניות ומתפיסה בלתי מתפשרת. יש לה אולי מקום כשהיא הוגנת – אבל היא אינה מביאה שלום. אולם יש קנאות כמו זו של פינחס – הבסיס שלה הוא ההתמסרות והאכפתיות לכבוד שמים, היא מבוססת על עוצמת הערך המרכזי, המלכד סביבו את ה-כ-ל.

פינחס אינו קנאי על ערך הצניעות או על פריצת גדרי האומה. פינחס מקנא לכבוד ה', המעשה הזה שהוא רואה לעיני בני ישראל, מוגדר כחילול ה', וזו נקודת המרכז של חייו ושל חיי עם ישראל - יש כאן פגיעה בציפור הנפש של החיים, לכן פינחס מסתכן באופן מוחשי כשהסביבה, ובפרט בני שבת שמעון, עלולים לפגוע בו למוות. אולם זו אינה שאלה כלל – כיון שעומדת כאן סוגיה של חילול ה', וכבוד שמים הוא ה-כ-ל!

ובכן, אצל פינחס משתלבות האהבה והקנאות, הרחמים והגבורה – כי הכל מסתובב סביב נקודת מרכז אחת – "לאדם יש רק תפקיד אחד, לקדש שם שמים בעולם. כל המטלות כלולות במטרה זו".

להערות והארות, הנצח ות,
לעילוי נשמת וכו' 054-8444774
לקבלת העלון במייל נא לכתוב ל:
8444774@Gmail.com

אהל המעשה

תחביב מיוחד היה למלכים בתקופות הקדומות. מדי פעם היו יוצאים ליער עם קבוצה מצומצמת של כמה מקורבים ואנשי משמר המלך, ומנסים לצוד ציד. שאיפתם היתה תמיד לצוד חיה נדירה ומיוחדת יותר, כדוגמת אריה או דוב.

במשך שעות היו מסתובבים ביער חודרים למעמקיו פנימה יותר ויותר, בכדי להגיע לחיות אלה. כאשר הצליחו בכך היו מביאים אותו הביתה, מקלפים את עור החיה, והופכים אותו לפוחלץ. זו הייתה סמל גאוותו של המלך, על שהצליח לצוד חיה מיוחדת שכזו.

קרה פעם שתוך כדי החדירה ליער פנימה התנפלו על המלך קבוצת שודדים מזוינים. אך שומר הראש הראשי, לא איבד עשתונות, התחיל להילחם איתם והצליח להרוג כמה שודדים. השאר ברחו ונסו על נפשם.

אחרי תקופה שוב אירע מקרה דומה. המלך הסתבך במעמקי היער, וקבוצת שודדים התנפלה עליו. לרוע מזלו, הפעם לא היה איתו אף אחד משומרי הראש. המלך יצא לבד עם אחד היועצים בלי שומרי ראש וליווי צבאי.

שניהם נבהלו מאוד, אך תוך דקה התעשת היועץ שלף את האקדח שהיה ברשותו, ונלחם איתם ראש בראש. מלחמה עיקשת ניהל, ובסופו של דבר הצליח להבריח אותם. מרוגש מהחוויה המפחידה הגיע המלך הביתה, והחליט להעניק פרס מיוחד ליועץ שהציל את חייו.

שאלו אותו השרים, "יסלח לנו המלך, אך למה האפליה הזו בין שני האנשים הנאמנים למלך? לפני תקופה הציל שומר הראש את חייד ולא קיבל כלום, ואילו כעת כאשר היועץ הציל את חייו, הינך נרגש לגמרי ומשלם לו על מה שהוא עשה?" ענה להם המלך 'אסביר לכם מה ההבדל ביניהם. שומר הראש שמלווה אותו ושומר את צעדי, התמנה בדיוק לתפקיד הזה, לשמור עלי. שנים שהוא התאמן לכך, ומנוסה גם בקרבות מול קבוצות. אך היועץ כלל אינו מלומד קרבות, תפקידו אחר לגמרי, והוא גדל במסגרות אחרות. מדרך הטבע הוא לא היה אמור להשיב מלחמה. אך טבעי היה שייבהל ופחד מצמית יתקוף אותו. במקרה כזה היו הורגים, או לפחות לוקחים אותי בשבי. כאשר היועץ התגבר על פחדו הטבעי, החזיר מלחמה, ואף הצליח להבריח אותם, הרי הוא התעלה על עצמו מעל ליכולותיו הטבעיות. לכן ברור שמגיע לו פרס מיוחד במינו על כך.'

במעשה זה, שסיפר הבן איש חי, נבין את הפסוק בתחילת פרשת השבוע, כאשר הקב"ה רוצה לתת שכר לפנחס "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתו מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם". רבים מפרשני המקרא מתקשים למה מפורט כאן שוב הייחוס של פנחס. מספר פעמים כבר נזכר בפרשיות הקודמות מי היו אביו וסבו. אהרן הכהן ידוע היה במידת החסד שלו. אוהב שלום ורודף שלום. לא היה מסוגל לריב עם מישהו. ואף לא לראות בכלל שתי יהודים רבים. ברור שגם את בניו, נכדיו, ומשפחתו, חינך אהרן בדרך זו, להתרחק מכל זיק של ריב ומחלוקת. ולרדוף שלום.

כאשר ראה פנחס שנשיא ישראל חטא והבין שצריך להרוג אותו, היה זה בשבילו מעשה בלתי אפשרי. הוא, פנחס הרחמן בן בנו של הרחמן ואוהב השלום, דווקא הוא בעל המידות הנאצלות שהיה נזהר מכל טיפת כעס, יקפוץ לפני כולם ויעשה מעשה קנאות שיש בו רוע ואכזריות?

עברו היה זה מאמץ עילאי בל יתואר, התגברות על טבעית על מידותיו.

מכאן ההדגשה המיוחדת כאן בפסוק "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן". דווקא הוא, איש השלום, עשה פעולה המנוגדת לחלוטין לאופיו המרוסן. לכן הוא יקבל שכר מיוחד. "הנני נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ולזרעו אחרי ברית כהונת עולם". (הרב ישעיהו וינד)

"תגידי, לאה", שואל בעל לחוץ

את אשתו בשיחת טלפון באמצעו

של יום סתמי, "הספגטי שהכנת אתמול –

מה שמת בו?"

"אני לא מגלה", זורחת אשתו מעבר לשפופרת

מהמחאה הלא צפויה. "זה מתכון סודי".

"את חייבת להגיד לי הכל", מרים הבעל טון,

"אני בבית חולים והם צריכים לדעת..."

קצתה האתול

הטירוף נעצר. במעשה אחד של קנאות לשם שמים עצר פינחס את מחזה הזוועה שגרם למשה ואהרן לבכות יחד עם כל בני ישראל. המעשה הזה היה קיצוני, נועד להרתעה חזקה והיה הכרח שלא יגונה. בפרשתנו אומר הקב"ה למשה ששכרו של פינחס הוא "הנני נותן לו את בריתי שלום". ויש להבין: לו היה מקבל פינחס תואר של קנאי לשם שמים, או של לוחם מלחמות ה', היינו יכולים להבין זאת יותר. אולם מעשהו היה היפך השלום – לכל הפחות בראייה שטחית. מדוע יש להעניק לו ברית "שלום"? אחד מתלמידיו של רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, ה"חפץ חיים", הגיע ובפיו שאלה: משפחתו כבר גדלה, ומוטל עליו לפרנסם כפי שהתחייב בעת נישואיו. הוצעה לו עבודה בסניף בנק, ויש בידו לבחור אחת משתי אפשרויות שהיו קיימות בימים ההם בבנק – או לעבוד בדלפק המשיכה בו אנשים מושכים כספים מחשבונם, או בדלפק בו מפקידים המחאות. שאלה שלכאורה אין בה הרבה שיקולים. הבנק אותו בנק, העובדים אותם עובדים, התנאים אותם תנאים. אבל התלמיד הגיע לשאול את רבו. תשובתו של ה"חפץ חיים" הייתה מפליאה: דלפק המשיכות. ונימוקו עמו: יהודי צריך להתרגל להיות "נותן". כאשר ישב התלמיד בעבודתו בבנק וימסור לאנשים את כספם, הוא יקנה בכך מידה טובה בנפשו, להתרגל להיות מעניק. אולם אם ישב בדלפק ההמחאות בו אין מתעסקים במזומנים כלל, אלא רק בשטרות חוב, הרי שהוא אינו נותן מאומה ללקוח ומתרגל להיות "מקבל"...

ידועים הם דברי קדשו של רבינו חיים בן עטר, "אור החיים" הקדוש, לעניין הנאמר בעיר הנידחת "ונתן לך רחמים ורחמך", שכיון שנצטוו ישראל בעיר שרובה עובדי עבודה זרה, להרוג את אנשיה, את טפם, את בהמתם ולשרוף את כל הרכוש כליל באש – הרי שמעשה זה גורם בלבם לאכזריות. לכן מבטיחה התורה הבטחה מיוחדת, שכנגד המעשים הללו שאמורים לעורר בטבע האדם אכזריות, יעניקו להם מן השמים רחמים "לבטל כח האכזריות שנולד בהם מכח המעשה". בזמן המלחמה העולמית השנייה, יפן חברה לגרמניה במלחמתה כנגד ארצות הברית ובנות בריתה. לאחר המתקפה האכזרית של היפנים ב"פרל הארבור" על חיילי בעלות הברית, החליטו האמריקאים לשים קץ לטירוף והשליכו שתי פצצות אטומיות על הערים הגדולות הירושימה ונגסקי. שתי פצצות אלו הכריעו את הכף. יפן הודיעה על כניעתה ולאט לאט נכנעו גם הגרמנים. שני הטייסים שהשליכו את הפצצות הללו, איבדו לאחר זמן את שפיותם...

למרות ההיגיון שאמר שיש צורך להרוג כמות מסוימת של אנשים כדי להביא להפסקת הרג ושפך דם בעולם כולו, אף על פי שבמעשה הקטל שלהם הם סייעו לזרז את תהליך השלום, המחשבה על כך שידיהם גרמו לזוועה אנושית שכזו, שיבשה את דעתם לנצח.

את היסוד והעיקרון הזה מלמדת התורה במעשה פינחס: אין ספק שהיה צריך לנקוט בפעולה קיצונית מאוד כדי לזעזע את העם, כדי לגרום לחטא להיפסק וכדי להשיב חימה מעל בני עם קודש. אולם מעשה כזה – אף שלא במודע – מחריב את הנפש. גורם לה לנזק בלתי נמנע.

לשם כך מודיע הקב"ה שפינחס, שעשה את מעשהו בלב טהור ובכוונה שלמה – לא יינזק כלל. הוא יקבל את ברית השלום, ובכך יושפע שלום ממרומים ויתקן את ההשפעה שהייתה למעשהו על נשמתו. זהו השכר הגדול ביותר. (ישראל מלכה)

ברכה והצלחה
ובריאאות איתנה
אסף בן אשר ומשפחתו הי"ו
דוד אשר בן איבון ומשפחתו הי"ו

לרפואה שלימה
סעיד אשר בן לאה הי"ו
אורה בת סניורה הי"ו

שיעור בפרשת שבוע
מהרב שמשון פוקס שליט"א
כל יום חמישי
מיד לאחר מנחה
בביכנ"ס אור אבנר
רח' משה דיין קרית הסביונים יהוד
מנחה - בשעה 19:15

בית הכנסת
"עולי בבל"
ע"ש הרב יוסף חיים זצ"ל
שחרית - 5:00
מנין ב' - 7:30
מנחה ערבית - 19:15
שיעורי תורה מידי יום
שעה קודם מנחה
יום א' ב' ה'
רב בית הכנסת
הרב יהונתן אמדי שליט"א
יום ג'
הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ד'
הרב נאור דרשני שליט"א
יום ה' -
הרב רפאל עגיב שליט"א
בשעה 20:00

"עץ חיים היא למחזיקים בה"
לזכות להצלחה ולבריאות איתנה
טוביה שרבי בן נזימה
ומשפחתו הי"ו
דוד חיים בן עליזה
ומשפחתו הי"ו
אופיר דלל בן אורה
ומשפחתו הי"ו

בית הכנסת "היכל יצחק דוד"
רח' דוד אלעזר 18
תפילת שחרית - 7:00
מנחה וערבית (סמוכות) - 19:15
שיעורי תורה מידי יום אחרי ערבית
יום א' - הרב שמשון פוקס שליט"א
יום ב' - הרב הגאון אברהם הכהן שליט"א
יום ג' - הרב שלום אטלן שליט"א
יום ד' - הרב בן יאבו שליט"א
יום ה' - הרב אליהו הכהן שליט"א